

Міністерство освіти і науки України
Чернівецький національний університет
імені Юрія Федьковича
Кафедра педагогіки та методики початкової освіти

YURIY FEDKOVYCH
CHERNIVTSI
NATIONAL
UNIVERSITY

Розвиток освітніх систем в умовах євроінтеграційних трансформацій

26-27 травня

Збірник матеріалів
Міжнародної
науково-практичної конференції

Чернівці-2021 р.

Міністерство освіти і науки України
Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича
Національна Академія педагогічних наук України
Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих імені І. Зязюна НАПН України
Львівський національний університет імені Івана Франка
Національний педагогічний університет імені М.П. Драгоманова
Тернопільський національний педагогічний університет імені В. Гнатюка
Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка
ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника»
Коломийський навчально-науковий інститут
Мукачівський державний університет
Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини
Національний університет «Острозька академія»
Рівненський державний гуманітарний університет
Світова Координаційна Виховно-Освітня Рада Світового Конгресу Українців
(Канада)
Гданська Вища школа гуманістична (Польща)
Вища лінгвістична школа у Ченстохово (Польща)
Сучавський університет імені Штефана Чел Марє (Румунія)
Університет міжнародного бізнесу ISM (Словакія)
Аріельський університет (Ізраїль)

РОЗВИТОК ОСВІТНІХ СИСТЕМ В УМОВАХ ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНИХ ТРАНСФОРМАЦІЙ

***Збірник матеріалів
Міжнародної науково-практичної конференції***

26-27 травня 2021 р.

Чернівці – 2021

УДК 37(082)

Р 64

Друкується за ухвалою Вченої ради Чернівецького національного
університету імені Юрія Федьковича
(протокол № 7 від 30 червня 2021 року)

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

Філіпчук Георгій Георгійович, доктор педагогічних наук, професор,
дійсний член (академік) Національної Академії педагогічних наук України;

Федірчик Тетяна Дмитрівна, доктор педагогічних наук, професор;

Романюк Світлана Захарівна, доктор педагогічних наук, професор;

Янкович Олександра Іванівна, доктор педагогічних наук, професор;

Шестобуз Ольга Сергіївна, кандидат педагогічних наук, доцент;

Kierzkowska Iryna, Dr. prof. Gdańska Wyższa Szkoła Humanistyczna

(Польща);

Colomeischi Aurora-Adina, Phd, associate professor, Stefan cel Mare
University (Румунія).

РЕЦЕНЗЕНТИ:

Хомич Лідія Олексіївна, доктор педагогічних наук, професор, заступник
директора з наукової роботи Інституту педагогічної освіти і освіти дорослих імені
Івана Зязюна НАПН України;

Осадченко Інна Іванівна, доктор педагогічних наук, професор кафедри
педагогіки та освітнього менеджменту Уманського державного педагогічного
університету імені Павла Тичини.

Р 64 Розвиток освітніх систем в умовах євроінтеграційних трансформацій:

Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції, м. Чернівці, 26-27 травня
2021 року / за наук. ред. д. пед. наук С.З. Романюк. Чернівці: Чернівецький нац. ун-т,
2021. 328 с.

ISBN 978-966-423-634-5

До збірника увійшли наукові доповіді та виступи учасників Міжнародної науково-практичної конференції «Розвиток освітніх систем в умовах євроінтеграційних трансформацій», які розкривають освітні системи у вимірі ретроспективних та сучасних реалій: вітчизняний і міжнародний досвід, тенденції розвитку вищої педагогічної освіти у світовому освітньому просторі, компетентнісний підхід у професійному становленні сучасного педагога, розвиток соціально-психологічного потенціалу особистості педагога в умовах інноваційних освітніх змін, управління розвитком педагогічних систем у контексті суспільних трансформацій, освіту дорослих у національному і світовому освітньому просторі.

Збірник адресовано науковцям, педагогам, студентам, аспірантам, докторантам, широкому загалу читачів, усім, хто цікавиться проблемами розвитку вищої освіти.

УДК 37(082)

Відповідальність за зміст матеріалів та літературні джерела несуть автори.

© Чернівецький національний університет імені Ю. Федьковича, 2021

Темник Галина	287
Типологія завдань у лінгвокраїнознавчому підручнику «Ключ До України: міста і люди»	
Томашевська Мирослава	290
Електронна педагогіка в освітньому процесі ЗВО	
Тупальська Галина	293
Упровадження медіаграмотності в процесі навчання учнів початкових класів	
Цимбалюк Світлана	298
Роль біології, анатомії, фізіології у формуванні ключових та професійних компетентностей майбутніх учителів початкової школи	
Цуркан Таїсія	303
Вплив онлайн-навчання на фізичне, ментальне, емоційне і соціальне здоров'я молодших школярів	
Шевчук Кристина, Тирон Оксана	308
Методичний інструментарій розвитку ціннісного ставлення до природи в учнів молодшого шкільного віку	
Шестобуз Ольга	314
Особливості формування художньої культури майбутніх учителів початкової школи	
Шульга Альона	319
Вплив дистанційного навчання на особистість педагога	
ОСВІТЯНСЬКЕ ГАСЛО!	326

Ольга Шестобуз
кандидат педагогічних наук, доцент,
Чернівецький національний університет
імені Юрія Федьковича,
Україна
o.shestobuz@chnu.edu.ua

Olga Shestobuz
PhD in Pedagogical Sciences, Associate Professor
Yurii Fedkovych Chernivtsi National University
Ukraine
o.shestobuz@chnu.edu.ua

ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ХУДОЖНЬОЇ КУЛЬТУРИ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ

PECULIARITIES OF FORMATION OF ART CULTURE OF FUTURE PRIMARY SCHOOL TEACHERS

Сучасні тенденції розвитку художньої освіти окреслюють потребу в удосконаленні формування професійних умінь майбутніх учителів початкової школи з методики навчання мистецтва. Відповідно, у підготовці студентів ставляться нові завдання у здатності професійно здійснювати педагогічну діяльність.

Розвиток творчого потенціалу майбутніх фахівців потребує залучення їх у світ мистецтва. Зокрема, використання в освітньому процесі елементів живопису, графіки, скульптури, декоративно-прикладного мистецтва надає можливості студентам створювати гармонійне поєднання емоційного та раціонального втілення у практичній художній діяльності, реалізовувати їх творчість.

Зважаючи, що на сучасному етапі підвищуються вимоги до професійної підготовки педагогів, існує потреба в перегляді змісту та особливостей організації художньо-естетичної освіти, яка є складовою педагогічної освіти, освітніми процесами, самовихованням особистості засобами різних видів мистецтва:

образотворчого, музичного, хореографічного, театрального, кіномистецтва, дизайну та ін.

Об'єднуючи при особистісному спрямуванні загальну та художню культуру освітнього процесу, з'являється необхідність в удосконаленні фахової підготовки студентів, які будуть у майбутньому виконувати конкретні ролі в обраній професії, здійснювати реалізацію культурного аспекту педагогічної діяльності в початковій школі, збагачувати зміст освітнього впливу на молодших школярів.

Проблема формування художньої культури особистості ґрунтовно висвітлюється в працях Є. Антоновича, І. Зязюна, С. Коновець, О. Красовської, Л. Любарської, Л. Масол, Г. Падалки, О. Рудницької, Л. Хомич та ін., в яких виокремлюються художні якості, що мають вплив на професійну діяльність педагогів. Науковцями також виокремлюються та характеризуються педагогічні умови створення сприятливого освітнього середовища для діяльності майбутніх учителів, ефективність яких залежить від інтеграції професійної педагогічної та образотворчої грамотності та оволодінні конкретними вміннями у процесі систематичної підготовки при художньому опануванні дійсності.

Саме вчитель займає вагомe місце у процесі модернізації системи освіти, який за І. Зязюном є: «ключовою фігурою особливого типу, високоосвіченим педагогом-інтелектом, носієм загальнолюдської культури в інтелектуально-естетичному вияві, який усвідомлює культурну місію освіти та своєї професії, який розуміє проблеми сучасного учня, здатний до захисту та підтримки культури підрастаючого покоління» [1].

Художня освіта майбутніх педагогів початкової школи у своїй суті має на меті:

- сформувані та розвинути естетичні смаки та потреби;
- виявити обдарованих студентів до мистецької діяльності;
- розвинути творчий потенціал та інтелектуальну самореалізацію;
- підготувати творчих фахівців до навчання мистецтва та художньої культури.

Взаємна спільна діяльність викладачів і студентів є головним чинником у системі педагогічної освіти. Також значну

роль в освітньому процесі відіграє принцип інтеграції педагогічної й образотворчої діяльності, який є підґрунтям художньої підготовки майбутніх учителів.

Безсумнівно, художня освіта є складовою педагогічної освіти, яка гармонійно поєднує розвиток студентів та освітній процес засобами мистецтва. Одним з аспектів художньої освіти є підготовка педагогів до розвитку власної активної діяльності в житті суспільства. У закладах вищої освіти художня освіта є основою художньо-естетичного виховання та духовно-морального збагачення майбутніх фахівців, яка залучає їх до культурних надбань мистецтва в соціокультурному вимірі [2].

У процесі професійного становлення майбутніх педагогів початкової школи важливими є наявність психолого-педагогічних знань і сформованість художньо-мисленневих характеристик, здатність обирати та розподіляти знання з мистецтва, усвідомлювати власні дії, оперувати практичними вміннями та навичками у процесі педагогічної діяльності під час реалізації мети, володіння різноманітними художніми техніками та матеріалами створення художніх творів. Сформована грамотність студентів сприятиме їхньому самовдосконаленню у початковій школі, набуттю компетенцій з мистецтва, здатність реалізуватися в професії.

Одними з ефективних умов, які доцільно створювати в освітньому середовищі при формуванні художньої культури майбутніх педагогів є:

- формування особистісного відношення до освіченості з мистецтва як вагомої сфери власної педагогічної діяльності та значущої сфери у становленні суспільства;
- оновлення змісту освітніх програм і методичного наповнення;
- розвиток у навчанні мотиваційно-ціннісних орієнтирів у поєднанні з творчими складовими, що дозволить сформувати особистісний стиль у професійному становленні;
- виокремлення ролі конкретних видів мистецтва в освітньому процесі, узагальнення та систематизація мистецьких і культурних здобутків різних закладів освіти.

Реалізація зазначених умов дає можливість розширити мистецьку грамотність, сформувати творчу особистість. В освітньому процесі розвиток художньої культури змістовно та різнобічно впливає на студентів, відповідно до обраної професійно-педагогічної діяльності, бо досить складно бути гармонійно сформованим майбутнім фахівцем, не усвідомлюючи ролі мистецтва та значення власного творчого розвитку.

Викладачу при керівництві художньою підготовкою майбутніх учителів початкової школи, розвитку їхнього позитивного ставлення до образотворчої діяльності, вихованні особистісних якостей необхідно використовувати власний підхід до студентів, вивчати їхні індивідуальні особливості, образотворчі здібності, інтереси, смаки, і, враховуючи цю специфіку, здійснювати освітній процес. Безперечно, саме взаємодія і цілісність у цьому процесі сприятимуть творчому розвитку студентів у навчанні.

Рівень освіченості студентів з художньої культури визначається в освітньому процесі під час оволодіння теоретичними знаннями, сформованими поглядами, мисленнєвими операціями, практичними вміннями та навичками у підготовці фахівців з певних видів образотворчої діяльності. Вагомість підготовки вчителів також висвітлюється в аспекті проблеми художньої грамотності, яка залежить від вимог до закладів освіти, специфіки розвитку суспільства, здобутків мистецтва та ін.

У процесі художньої підготовки найважливішою є образотворча діяльність, яка базується на опануванні різноманітних видів образотворчого мистецтва. Необхідно керуватися основними вимогами, які забезпечують професійно-педагогічну діяльність і визначають підготовку студента до оволодіння конкретними фаховими знаннями та вміннями, змістом, формами та методами при вивченні мистецьких дисциплін і реалізацію їх під час практики [3].

Учитель початкової школи з питань художньої культури повинен бути здатним до систематичного художнього виховання, самостійного опанування навичками освіти; володіти достатньо розвиненим світоглядним спектром естетичних потреб, смаків, інтересів, ідеалів; вміти сприймати й узагальню-

вати об'єкти мистецтва; мати високий рівень сформованості творчих художніх здібностей.

Важливими характеристиками художньої освіченості майбутніх фахівців початкової школи є:

- ґрунтовні знання та вміння з мистецтва;
- високий рівень опанування методикою навчання мистецьких дисциплін;
- координація власної педагогічної діяльності, асоціативно-образне мислення, вміння цікаво та творчо подати навчальний матеріал на уроках з мистецтва.

Важливу роль у закладах вищої освіти в організації освітнього процесу відіграють дисципліни художньо-естетичного циклу, при вивченні яких студенти мають можливість зрозуміти суть мистецьких творів минулого та сучасності, роль культурних цінностей, з'являється мотивація в усвідомленні та інтерпретації змісту складових художньої культури та мистецтва. Зазначене забезпечується спеціальною підготовкою, а майбутні фахівці мають потребу в оволодінні художньо-естетичною грамотністю.

Отже, у процесі формування художньої культури майбутніх учителів відбувається значний розвиток художньо-естетичних здібностей і почуттів, моралі, світогляду особистості, залучення їх до сприймання та осмислення краси дійсності, що є вагомим у вихованні сучасної молоді. Відповідно, необхідно навчити студентів розуміти, відчувати та перетворювати красу навколишнього світу, проявляти активність у творчому процесі, прилучатися до художніх і культурних надбань суспільства.

Література

1. Зязюн І. А. Учитель мистецьких дисциплін у дискурсі педагогічної майстерності: навч.-метод. посібник. Бердянськ: Бердянський держ. пед. ун-т, 2013. 340 с.
2. Рудницька О. П. Педагогіка: загальна та мистецька: навч. посібник. К.: ТОВ «Інтерпроф», 2002. 270 с.
3. Хомич Л. О. Роль мистецтва у професійно-педагогічній підготовці вчителя. *Мистецтво і освіта*. 1998. № 3. С. 49–51.